pzazz

Ophelia

INNE GORIS / HETPALEIS - OBVLAANDEREN EN MUZIEK LOD

Prinsessenjurken en sneakers

Mia Vaerman
Gezien op 01 oktober 2021
hetpaleis, Antwerpen

Na twee jaar welles en nietes, en weer een coronagolf verder, pakt Inne Goris uit met een intieme videovoorstelling in hetpaleis. Twaalf meisjes spelen ieder hun eigen Ophelia. Speels en broos en van heel dichtbij zie je ze in hun prinsessenjurken ronddartelen terwijl ze hun tere zieltjes blootleggen. Ze hebben het over plezier en pijn in de liefde. Niet dat ze nog even gelaten als Hamlets geliefde de wereld betreden – na al die eeuwen zijn ze wel wijzer geworden. Maar liefde en verliefdheid blijven ook nu nog ontzettend belangrijk. Wat ik besluit: er schuilt een Opheliaatje in ieder van ons – meisjes én vrouwen.

06 OKTOBER 2021

'Ophelia' is in de eerste plaats een videovoorstelling. De toeschouwers zitten een beide zijden van het scherm op lage bankjes of, vooral, op de vele kussens ervoor. Knus, zoals dat hoort bij een kindervoorstelling. De airco zorgt voor een briesje. De film doet denken aan de videowerken van Bill Viola, en dan niet alleen door het verticale schermformaat. Het heeft ook te maken met de duisternis rondom het scherm en in het beeld zelf, en met de camera die heel dicht op de huid en de jurken zit van de meisjes die in beeld komen. Eerst zie je hun handen. Kinderhandjes nog, terwijl daarachter, verrassend toch, al vrouwelijke figuren opbloeien. Daar zit al een soort dubbelheid, nog voor ze het hebben over ontluikend verlangen. Pas dan volgen er gezichten.

Door donkere aarde waden ze. Ze springen, dansen, zingen, vertellen. Eerst nog op blote voeten. Uit de geluidboxen rondom de kleine zaal horen we de hoge stemmetjes liedjes en poëtische teksten debiteren van Dounia Mahammed, afgewisseld met opgenomen discussies onder de prille tieners. Tekst en gesprekken draaien om verliefdheid. Hoe voelt dat? Hoe weet je dat? Hoe weet je dat zeker? En wat doe je ermee? Wat als je op twee jongens tegelijk valt? Wanneer was je eerste zoen, wanneer je laatste? Tussen de opmerkingen door stijgt helder gegiechel op. Het onderwerp blijft genant om over te praten… onzekerheid en liefdesverdriet worden stoer weggelachen.

De techniek, de camera in het bijzonder, speelt een zeer grote rol in dit stuk. Beeld en geluid vormen een kaleidoscopische montage die verspringt van licht naar gevoelig naar donker en weer terug. Ietwat vreemd is de plechtstatige, langzame muziek van componist Thomas Smetrijns, gespeeld door muziektheater Lod - met viool, altviool, contrabas en voorzichtige percussie. Ijl en soms zelfs atonaal. Liefdesbalades van pakweg Adèle of Angus & Julia Stone zouden toch dichter bij de leefwereld van jonge verliefden moeten staan, denk je even. En: benieuwd of het jonge publiek dit zal smaken. Maar smachtende popsongs zouden de frêle gevoelens die hier naar boven komen compleet overstemmen. Dus ja, die keuze klopt toch wel: amper benoembare gevoelens op een andere, onverwachte manier voor het voetlicht brengen, daarin zit net de grootsheid van theater.

Ondertussen raakt de grond op het scherm bezaaid en vermengd met kleurige bloemen,. De meisjes rijten ze af en toe uit elkaar als ze bloemblaadjes één na

één plukken (en al eens woest verscheuren): hij houdt van mij, een beetje, heel veel, helemaal niet… Die bloemen gaan terug op het beroemde Ophelia-schilderij uit 1851, van de Engelse John Everett Millais. Pure romantiek, met Ophelia die in het water ligt, omringd door rozen, viooltjes en madeliefjes. Ze zingt, terwijl ze langzaam wegzinkt.

Het water van het schilderij wordt in de voorstelling vertolkt door de kristalstemmetjes van de jonge meisjes - tenminste: zo vertelt de tekst. Hun heldere klanken resoneren als kabbelend water. De poëzie van Mahammed de meisjes tussen hun gesprekken door zeggen of zingen voelt soms wee aan. Poeziealbum-poëzie. In tegenstelling tot de vaak zeer directe en stoere uitspraken van de meisjes zelf.

Een mooie vondst is de donkere aarde als contrast met de bloemen. Dat bederfelijke, aardse tegenover de vrolijke kleuren van de blaadjes vertaalt perfect de ambiguë gevoelens van liefde en leed die met verliefdheid en liefde gepaard gaan. ‘Het hoort erbij’ hoor je ze zeggen. Maar Goris blijft niet haperen aan het romantische gevoel, noch aan enige regel van Shakespeare, trouwens. Ophelia mocht dan al Hamlets uitverkorene zijn, veel woorden kreeg ze niet toebedeeld in het oorspronkelijke toneelstuk. Net die onuitgesproken gedachten en gevoelens wil de regisseur hier opgraven en uitspelen.

In 2016 liet hetpaleis de grote-zaal-voorstelling ‘Het Hamiltoncomplex’ creëren door Lies Pauwels. Ook een vrouwelijke regisseur die meisjes van dertien opvoert, maar dat werd vooral een visueel en fysiek spektakel. Het contrast met wat hier gebeurt is groot. De focus ligt nu op de binnenkant van de lieftallige wezens. Je hoort elke Ophelias ernstig discussiëren over wat wel en niet moet en mag verwacht wordt in de liefde. Ze denken kritisch na, en je beseft hoe ze worstelen met de spreidstand tussen verlangen en onafhankelijkheid, tussen onschuld en bewuste levenskeuzes. Nu al! ‘Ik zal nooit zeggen: ‘Ik hou van je’, want dat is voor ouwe mensen!’, zweert er eentje plechtig.

Daar komt de crux uit de voorstelling naar voren: de ernst verschijnt vlak na/bij het gelukzalige liefdesgevoel. Hoe die elkaar afwisselen, ook als je pas tien of twaalf bent… Plus: de emotie moet hier nog helemaal verkend worden, maar tegelijkertijd wordt ze meteen met waarschuwingen omgeven. ‘Ik ga nooit trouwen!’ roept een van hen wel vier keer na elkaar… Er klinkt opnieuw kindergelach, nu vanuit het publiek. En wat me tenslotte het meest tot nadenken stemt is dat die prille liefde nog helemaal los staat van de lust. Een kus, en geen stap verder..

Naar het einde toe raakt de bruine grond steeds meer vermengd met de bloemen – zuiverheid die wordt vertrapt. Een subliem beeld rond het af: een meisje in groene jurk rolt zich helemaal in een bolletje in een kuiltje in de aarde - als een angstig hondje, afgekeerd van de buitenwereld. ‘Moge jij nooit niet kunnen wat moet, moge jij nooit vergeten wat er toe doet’ fluistert de luidspreker. Je hebt zin om terug te fluisteren: ‘Pas goed op jezelf, en ‘Het ga je goed, lief kind’. Dan verschijnen vantussen de toeschouwers de meisjes zelf op het toneel – en zie: uitgelaten en helder zingen ze, ontvangen met plezier applaus, gibberen weer. Veerkracht. Op de laatste beelden zie ik stevige sneakers onder de prinsessenjurken.